

LANDSTINGSREVISIONEN

Granskning av årsbokslut 2015-12-31

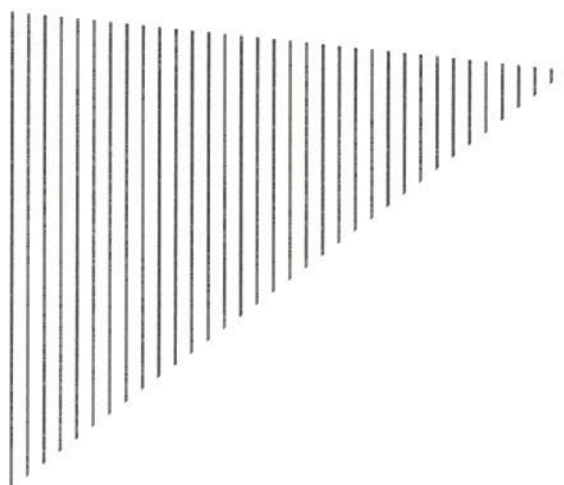
Rapport nr 30/2015

Västerbottens läns landsting

Granskning av årsbokslut 2015-12-31

Genomförd på uppdrag av revisorerna

Building a better
working world

Innehållsförteckning

1	SAMMANFATTNING OCH BEDÖMNING	3
2	INLEDNING	4
2.1	Bakgrund.....	4
2.2	Syfte och revisionsfrågor	4
2.3	Avgränsning och ansvar	4
2.4	Revisionskriterier	4
2.5	Metod och genomförande	5
3	RÄTTVISANDE RÄKENSKAPER.....	6
3.1	Bokslutsprocessen	6
3.2	Förändrade redovisningsprinciper och efterföljsamhet av riktlinjer	7
3.3	Resultaträkningen	8
3.4	Balansräkningen.....	11
3.5	Bedömning.....	12
4	UPPFÖLJNING AV MÅL FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING	14
4.1	Finansiella mål.....	14
4.2	Balanskravet.....	14
4.3	Bedömning.....	15

1 Sammanfattning och bedömning

EY har på uppdrag av revisorerna i Västerbottens Läns Landsting granskat Västerbottens Läns Landstings årsbokslut och årsredovisning per 2015-12-31. Granskningen har genomförts i enlighet med rekommendationer från normgivande organ och med beaktande av god revisionssed.

Efter genomförd granskning bedömer vi att;

- den finansiella redovisningen i allt väsentligt har tagits fram i enlighet med Lag om kommunal redovisning, god redovisningssed/normgivning och Landstingets centrala riktlinjer,
- räkenskaperna i allt väsentligt ger en rättvisande bild av resultatet 2015 och ställningen per 2015-12-31,
- finansiella mål för god ekonomisk hushållning har fastställts och följts upp,
- Fullmäktiges resultatmål för 2015 har inte uppfyllts, Landstingets ledning står inför fortsatta utmaningar med att anpassa verksamhetens kostnadsramar till den finansiering som finns att tillgå beaktat uttalat resultatmål,
- Det lagstadgade balanskravsresultatet har uppnåtts under året till följd av positiva resultatpåverkade engångseffekter, vilka inte ingick i budgetförutsättningarna för året.

Våra observationer från granskningen kan vidare sammanfattas i följande noteringar:

- Som vi tidigare påpekat bör processen för delårsrapporter/årsredovisning stramas upp och tidigareläggas i sina respektive beståndsdelar; detta för att möta uppställda tidsramar.
- Tidigare gjorda påpekanden och rekommendationer gällande bland annat hantering av automatkonterade periodiseringar och läkares jourkompensation kvarstår.
- Från i år uppbokad fordran (34,9 Mkr) vad gäller nytt regionavtal för 2014 och 2015, kan slutligen utvärderas först under 2017. Detta gör att riktigheten i storleken på posten beloppsmässigt är svår att uttala sig om.
- Landstingsstyrelsen rekommenderas att prioritera arbetet med att implementera komponentredovisning avseende materiella anläggningstillgångar. Vidare kan och bör årsredovisningens avsnitt för redovisningsprinciper förstärkas till kommande år med syfte att uppnå en större likformighet med vad Rådet för Kommunal Redovisning föreskriver.
- Vi har i tidigare avgivna granskningsrapporter framfört synpunkten att förbättringspotential finns gällande det sätt på vilken den samlade rapporteringen för Landstingets verksamheter sker i del- och årsrapporter. Avvikelseanalyser bör presenteras för samtliga ingående verksamheter med information om såväl väsentliga orsakssamband som handlingsplaner för verksamheter uppvisande negativa budgetavvikelser. Vår rekommendation kvarstår.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Revisorerna skall enligt kommunallagen årligen pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

För att revisionen skall kunna uttala sig om räkenskaperna för 2015 varit rättvisande och om verksamheten sköts från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, genomförs denna granskning av årsbokslut och årsredovisning för Västerbottens läns landsting 2015 på uppdrag av Landstingets revisorer. Under året har vi dessutom granskat delårsbokslutet per 2015-08-31. Denna granskning har avrapporterats till revisorerna i revisionsrapport daterad den 26 oktober 2015.

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är bedöma om räkenskaperna är rättvisande och om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (KRL).

Därtill skall bedömning ske om resultatet är förenligt med av fullmäktige fastställda mål för god ekonomisk hushållning.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

1. Är räkenskaperna för Västerbottens läns landsting rättvisande?
2. Är årsredovisningen upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och god redovisningssed?
3. Är redovisat resultat förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?

2.3 Avgränsning och ansvar

Granskningen omfattar samtliga styrelser och nämnder inom Landstinget, inkluderande den sammanställda redovisningen.

Ansvaret för upprättande av årsredovisningen och för att Landstinget har rättvisande räkenskaper ligger på landstingets styrelse.

2.4 Revisionskriterier

Granskningen har skett i enlighet med kommunallagen och andra författningar om revision, Revisionsreglementet samt god revisionssed i kommunal verksamhet.

SKYREVs (Sveriges Kommunala Yrkesrevisorers) utkast till Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting har tillämpats i allt väsentligt vid granskningen. Vidare har rekommendationer och utkast till rekommendationer som SKYREV (Föreningen Sveriges Kommunala Yrkesrevisorers) varit vägledande. Granskningen tar i beaktande vad SKYREV föreskriver i sitt "Utkast till vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting", april 2014, med anledning av att ISA, International Standards on Auditing, kan vara vägledande och tillämpas i revisioner inom såväl privat som offentlig sektor. Standarden understryker bland annat vikten av att processgranskningar genomförs av väsentliga processer.

Denna del tillgodoses i de fördjupningsgranskningar som sker av i riskanalysen identifierade väsentliga processer; exempelvis löneprocessen, intäktsprocessen och granskningen av utbetalningsprocessen.

Den nya vägledningen framhåller här till vikten av att Förvaltningsberättelsen skall granskas med avseende på den information som lämnas. Härvid delas informationen in i finansiell information som har direkt koppling till den finansiella redovisningen i årsredovisningen, finansiell information som endast har indirekt koppling till de finansiella delarna samt icke finansiell information som inte har någon påverkan på de finansiella delarna.

Vid vår granskning av årsredovisningens förvaltningsberättelse granskar vi finansiell information som har direkt koppling till den finansiella redovisningen i årsredovisningen. Övriga delar i förvaltningsberättelsen läser vi med fokus på om beskrivningarna är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Landstingsstyrelsens ansvar för rättvisande räkenskaper och årsredovisningen regleras i följande lagar, mål och normer, vilka utgör den norm/ de kriterier som granskningens resultat värderas mot:

- ▶ Lag om kommunal redovisning (KRL).
- ▶ Kommunallagen
- ▶ Landstingets fastställda mål för god ekonomisk hushållning
- ▶ God redovisningssed

2.5 Metod och genomförande

Vår granskningsinsats har baserats på den separata risk- och väsentlighetsanalys som vi utfört för att identifiera väsentliga poster i balans- och resultaträkningen som är komplexa eller på annat sätt innefattar stor risk. Allmänt kan sägas att periodiseringar, materiella poster och formell riktighet ges största utrymme.

Granskning av resultaträkningen har skett genom s.k. analytisk granskning, vilket innebär att utfallet för verksamhetsåret har jämförts med såväl budget som tidigare års utfall. Uppföljning har vidare skett med ansvariga controllers med syfte att följa upp oväntade och oförklarade avvikelser, likväl som vi diskuterat kvalitet i redovisat utfall.

Landstingets balansräkning har substansgranskas utifrån balanskontoutredningar. Vi har kontrollerat att samtliga balanskonton är avstämda och verifierade med underlag som styrker existens och värdering. Granskningsinsatsens omfattning för respektive konto är beroende av vilken risknivå som kontot utgör.

Siffermaterialet i årsredovisningen har kontrollerats mot Landstingets huvudbok och den sammanställda redovisningen. Därutöver har vi granskat att årsredovisningen innehåller den information som krävs enligt gällande lagtexter och god redovisningssed i kommunal verksamhet.

Rapporten innefattar väsentliga iakttagelser och sammanfattande bedömningar.

Rapporten har kommunicerats med Landstingets ekonomiledning.

3 Rättvisande räkenskaper

3.1 Bokslutsprocessen

Vår samlade bedömning efter utförd granskning är att ekonomistaben förfogar över kompetent personal för den ekonomiska rapporteringen. Landstinget bedöms att ha en utvecklad och fungerande bokslutsprocess.

Dokumentationen och kvaliteten i bokslutet bedöms över lag hålla en tillfredsställande nivå. Vi vill dock framföra följande iakttagelser:

- Till granskningen av årsbokslutet har inte leverantörsreskontra erhållits. Detta har dröjt som en konsekvens av en sjukskrivning i landstingets organisation. Ett komplett bokslut inkluderande underlag bör finnas till hands vid granskningens påbörjande.
 - Våra synpunkter innefattar bland annat att tidplanen bör förbättras med avseende på årsredovisningsprocessen kopplat till mötesagendan. Fortfarande är mötesagendan snäv. Vi har den 21 mars fått den sammantagna årsredovisningen för Västerbottens läns landsting, som ska granskas och som denna rapport baseras på. Detta är det underlag som skickas i handlingarna till landstingsstyrelsens arbetsutskott. Landstingsstyrelsen tar upp landstingets årsredovisning vid sitt möte den 5 april. Detta innebär att revisorerna formellt får styrelsens antagna årsredovisning den 5 april; åtta arbetsdagar innan de ska lämna sin revisionsberättelse. Revisionsberättelsen ska i sin tur lämnas till fullmäktige inom i kommunallagen föreskriven tid. Ett viktigt område att se över är således mötesagendan kring bokslutstidpunkten.
 - Under granskningsarbetets gång har vi fått veta att landstingets ekonomidirektör och redovisnings-/finanschef kommer att sluta under våren 2016. Dessa personer innehar nyckelroller för landstinget och slutar olyckligt under samma period.
 - Våra framförda synpunkter och rekommendationer i tidigare rapporter avseende följande punkter är oförändrade och Landstingsstyrelsen bör prioritera att åtgärda dessa:
 - I likhet med tidigare genomförda granskningar, har vi vid granskning av årsredovisningen per 2015-12-31 gjort noteringar kring bristen på kontroll av ingående delposter i balansräkningen gällande automatkonterade periodiseringar. Vid vår analys av ingående delposter har vi noterat problemet att interna periodiseringar via manuella bokföringsorder blåser upp den externa balansräkningen. På grund av ovan nämnda brister och den mängd transaktioner automatkonteringarna genererar, kan någon granskning av dessa poster inte genomföras.
- Att balanskonton skall kunna specificeras och verifieras vid ett bokslut utgör ett grundläggande krav. Landstinget har idag ingen fungerande rapport för att identifiera ingående delposter i dessa balansräkningsposter. Kontroll av ingående delposter kan således inte genomföras, vilket är en brist som snarast möjligt bör åtgärdas. För att ytterligare förenkla processen att ta fram en specifikation för dessa konton, bör man överväga att särredovisa periodiseringar som kommer från levfakturer, kundfakturer, manuella bokföringsorder etc. på särskilda konton.

- Vi har i tidigare rapporter påtalat vikten av att landstinget ser över tillämpningen av gällande regelverk för läkares jourkompensation. I underlaget för jour-skulden finns en rad läkare med mycket höga jourkulder. Dessa har upparbetats under en mycket lång tid, men ersättning görs utifrån gällande lönenivå.
- De bidrag som är kopplade till investeringar skall enligt RKR redovisas som en skuld vid mottagandet och därefter upplösas i samma takt som tillgången skrivs av. Vi har tidigare år noterat att landstinget tillgodoser den redovisningsmässiga hantering som följer detta regelverk genom ett manuellt sidordnat system. Eftersom en manuell hantering alltid ökar risken för fel, bör landstinget undersöka möjligheten att uppdatera berörda system för att tillgodose de ökade kraven.
- Vår notering att det för materiella anläggningstillgångar som utrangeras eller säljs, inte går att ta ut en rapport ur anläggningsregistret i Agresso, som visar på köpt, sålt, utrangerat inklusive hur transaktionerna påverkat resultaträkningen i form av utrangerings- eller realisationsresultat kvarstår. I dagsläget görs fåtalet köp och försäljningar, men inför att dessa ökar alternativt när mycket utrangeringar görs, bör landstinget säkerställa att en sådan information kan tas fram. I och med införandet av komponentavskrivningar kommer fler utrangeringar att göras än tidigare. Det kommer även att vara ett krav att upplysa om dessa transaktioner i landstingets årsredovisning. Vår rekommendation är att landstingsstyrelsen säkerställer att en sådan rapport kan tas fram ur anläggningsregistret i Agresso.
- I årets bokslut har vi noterat att det finns några större fordringar som är mycket osäkert om landstinget kommer att få betalt för, men där någon reservering inte gjorts. Landstinget reserverar förfallna poster enligt nuvarande policy, men gör inte någon individuell bedömning för de fordringar som är yngre än detta.
- Länstrafiken i Västerbotten AB redovisar för 2015 ett överskott på ca 33 Mkr och detta resultat skuldförs enligt uppgift i bolaget för att återbetalas till finansiärerna. En fordran på 16,5 Mkr återfinns i landstingets bokslut.

Resultatet av vår granskning av resultat- och balansräkningen kommenteras vidare i avsnitt 3.3 och 3.4 nedan.

3.2 Förändrade redovisningsprinciper och efterföljsamhet av riktlinjer

Rådet för kommunal redovisning har i sin rekommendation rörande materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4) förtydligat krav på att även kommuner och landsting ska tillämpa komponentredovisning för materiella anläggningstillgångar från 2014. Västerbottens läns landsting tillämpar inte denna rekommendation vid upprättandet av årsbokslutet 2015-12-31. Av årsredovisningen framgår hur arbetet fortskrider. Vi har för avsikt att följa upp detta arbete under 2016.

Rådet för kommunal redovisnings rekommendation om leasing kommenteras kort i årsredovisningens avsnitt om redovisningsprinciper, men bör enligt vår bedömning utvecklas utifrån de kriterier som uppställs i RKR 13.2 Redovisning av hyra och leasing. Dessutom kommenteras inte hyresavtal bland årsredovisningens redovisningsprinciper. Vår bedömning är att detta avsnitt bör utvecklas.

Bland redovisningsprinciper beskrivs hur intäkter redovisas på två olika ställen, vilket kan bli spritt för läsaren. Vi rekommenderar att dessa samlas på ett ställe i styrelsens årsredovisning. Det är även vår uppfattning att man bör tydliggöra förklara för läsaren när skatteintäkter uppstår och hur redovisningen går till.

Bland redovisningsprinciperna saknar vi även en förklaring om när nedskrivning genomförs och hur detta går till redovisningsmässigt.

Vad gäller redovisningsprinciper kopplat till pensioner, beskrivs hur pensioner redovisas. Här bör man dock förtydliga hur landstinget redovisar pensioner kopplat till blandmodellen samt när kostnader uppkommer.

Bland redovisningsprinciper saknar vi även ett förtydligande kring hur immateriella anläggningstillgångar skrivs av, en beskrivning av hur avsättningar och poster inom linjen redovisas i landstingsstyrelsens årsredovisning.

3.3 Resultaträkningen

3.3.1 Översiktlig sammanställning av resultat, budget- och prognosavvikelse

Belopp i Mkr	Resultat helår 2015	Resultat helår 2014	Budget helår 2015	Prognos helår 2015 (delårs- rapport)	Budget- avvikelse helår 2015	Prognos- avvikelse helår 2015
Verksamhetens intäkter	2 676	2 567	2 510		167	
Verksamhetens kostnader	-9 544	-9 103	-9 140		-404	
Avskrivningar, plan	-327	-309	-322		-5	
Verksamhetens nettokostnader	-7 195	-6 845	-6 953	-7 178	-242	-17
Skatteintäkter	5 490	5 259	5 496	5 486	-6	4
Generella statsbidrag o utjämning	1 619	1 679	1 608	1 604	11	15
Summa skatteintäkter och statsbidrag	7 109	6 938	7 104	7 090	5	19
Finansiella intäkter	136	134				
Finansiella kostnader	-42	-51	-31	33	125	61
Summa finansiella poster	94	83	-31	33	125	61
Extraordinära poster	0	0	0	0	0	0
Årets resultat	8	176	120	-55	-112	63

3.3.2 Kommentar till 2015 års resultat

Årets resultat 8 Mkr understiger det budgeterade resultatet för året med -112 Mkr, med följande fördelning (jmf med situationen efter tertial 2, augusti 2015):

- ▶ Verksamhetens nettokostnadsutfall -242 Mkr (-166 Mkr)

▶ Skatter och statsbidrag	5 Mkr	(-9 Mkr)
▶ Finansnetto	<u>125 Mkr</u>	(<u>65 Mkr</u>)
Nettoavvikelse	-112 Mkr	(-110 Mkr)

Den negativa utvecklingen av verksamhetens kostnader har fortsatt under årets sista tertial i förhållande till budgeterade nivåer. Att budgetavvikelsen för årets resultat inte nämnvärt har försämrats från situationen vid delårsbokslutet är i allt väsentligt orsakat av för Landstinget opåverkbara faktorer och då framförallt utvecklingen på de finansiella marknaderna. En faktor som naturligtvis är mycket svårbedömd sett ur ett framtidsperspektiv.

Grundproblemet är alltså att kärnverksamheterna inte klarar sin verksamhet inom de budgetramar som beslutas med hänsyn till förutsedd finansiering. I likhet med vad vi rapporterade efter vår granskning av delårsbokslutet är budgetavvikelsen för verksamhetens nettokostnadsutfall reellt betydligt större. Detta eftersom att utfallet under året har påverkats av positiva engångseffekter, vilka inte ingick i budgetförutsättningarna för året.

I upprättad årsredovisning sker, enligt vår uppfattning, en mycket tydlig redovisning av såväl resultatet av inträffade engångseffekter som orsakerna till att kostnadsutvecklingen inte är den förväntade. Styrelsen konstaterar att genomförda budgetförstärkningar, utöver de normala kostnadsuppräkningsarna i 2015 års budget, inte har räckt till för att motverka den oroväckande takten på kostnadsökningarna. Orsakerna som anges är framförallt hänförliga till sedan tidigare kända och kommenterade problemområden. Bemanningsproblematiken är en väsentlig orsak, med överskridna personalkostnadsramar samtidigt som även kostnader för inhyrd personal ökar jämfört med tidigare år. Men också högre kostnader än planerat för länspatienters vård i andra landsting och härtill andra orsaker tydligt angivna i årsredovisningen.

Vår genomförda granskning har inte påvisat några väsentliga avvikelser i förhållande till hur Landstingets resultatutveckling har redovisats och kommenterats i årsredovisningen. Det förtyllas dock att påpekas att budgetavvikelsen för verksamhetens nettokostnader i sista tertialet redovisas som i det närmaste linjär, sett till utvecklingen under de två första, men att detta väsentligen är en följd av den bedömda och intäktsförda retroaktiva ersättningen visavi regionen för såld vård, kommenterad i avsnitt 3.4 nedan.

3.3.3 *Kommentar avseende träffsäkerhet i prognos*

Baserat på upprättat delårsbokslut, efter årets första åtta månader, prognostiseras för helåret 2015 ett negativt resultat om -55 Mkr jämfört det slutliga resultatutfallet om 8 Mkr.

Vi noterar med tillfredsställelse att det i årsredovisningen görs en jämförelse mellan årets uppnådda resultatutfall mot vad som prognostiserades, baserat på utfallet per augusti och redovisat i delårsrapporten.

Med beaktande av vad som redan framförts i avsnitt 3.3.2 ovan, har vår uppföljande granskning av prognosavvikelsen för sista tertialet inte resulterat i någon väsentlig avvikelse sett till hur den presenteras i årsredovisningen. Den positiva avvikelsen är föranledd av utvecklingen av finansnettot.

3.3.4 *Vår utförda granskning av resultaträkningen*

Förutom en genomförd analytisk granskning av intäcks- och kostnadsslagen i resultaträkningen har vi utfört en avstämning av Landstingets finansiering visavi staten. Beaktat gjorda

kommentarer i 3.3.2 ovan, har vår granskning inte påvisat några väsentliga avvikelser i förhållande till hur Landstingets resultat har redovisats i årsredovisningen.

Granskningen av den sammanställda resultaträkningen för koncernen kommenteras inte här då inga väsentliga iakttagelser gjorts.

3.3.5 Verksamhetens nettokostnadsutveckling

I årsredovisningen presenteras en analys av budgetavvikelsen per "anslagsbindningsnivå". Som tillägg till denna information illustrerar vi i nedanstående tabell, samtliga kärnverksamhetens andel av de redovisade nettokostnadsutfallen såväl per december (12 månader), som jämfört med situationen efter augusti (8 månader). Vidare framgår även nettoeffekterna av de budgetjusteringar, som Landstingsstyrelsen gjort per augusti respektive sista tertiet 2015. Det bör noteras att "Nettokostnadsramen" i budgeten under innevarande år har utökats med 57 Mkr genom en gjord budgetförstärkning i finansien. Detta mot bakgrund av förväntade ökning av statsbidrag för läkemedel samt lägre förväntade kostnader för värdesäkring av pensionerna till följd av den låga räntenivån som förnärvarande råder.

Verksamhetens nettokostnad

Belopp i MKR	2015					
	Budgetjust.	Utfall	Aug.progn	Budgetjust.	Utfall	
	per aug-15	per aug-15		tert 3-15	inkl AFA	exkl AFA
Verksamheter under LTS						
Primärvård	3	-26		0	-39	
Service	-8	-17		21	-26	
Övriga/centralt LTS	-72	9		-29	24	
	-77	-34		-8	-41	-55
Verksamheter under HSN						
Medicinsk vård	47	-58		13	-78	
Kirurgisk vård	69	-44		5	-62	
Regionvård	43	-98		8	-157	
Tandvård	1	-7		-5	-10	
Övriga/centralt HSN	-29	70		-13	109	
	131	-137		8	-198	-233
Övriga verksamheter	3	4		0	-2	-4
Verksamheternas nettokostnad	57	-167	-225	0	-241	-292

Med "-"-tecken i kolumnen "Budgetjusteringar" skall förstås en minskad budgetram

Notera justeringar mot bakgrund av utökad budgetram under året av finansieringen, 57 mkr jmf f.år 10 mkr.

Av tabellen ovan framgår verksamheternas respektive budgetavvikelser sett över året med hänsyn till de omdispositioner av budgetmedel som gjorts.

Vi har i tidigare avgivna rapporter uttryckt vår uppfattning att tillämpad princip med budgetjusteringar endast bör ske mot bakgrund av förändrade förutsättningar sett till utgångsläget för året. Om så inte är fallet bidrar justeringar av budgeten under löpande år bara till att försvåra uppföljningar och styrning av verksamheterna. Utan tydliga riktlinjer, realistiska förutsättningar och konkreta handlingsplaner att styra och mäta emot försvåras även en objektiv ansvarsprövning.

Liksom i tidigare rapporter gör vi sammanfattningsvis bedömningen att avvikelserna kan härledas till främst två problemområden. Det ena, att igångsatta besparingsprogram inte ger avsedd effekt och den andra att kända, mer strukturellt betingade problemområden, sedan lång tid inte haft budgettäckning.

Efter våra kontakter med verksamhetsföreträdare under året återger vi nedan några sammanfattande reflektioner på orsaker till verksamheternas budgetavvikelser, förutsättningar och handlingsplaner.

- ▶ Stor utmaning föreligger i den kompetens/generationsväxling som pågår och som enligt uppgift har accentuerats med större kraft än förväntat vilket leder till bemanningsproblem och stor sårbarhet med ökade kostnader som följd.
- ▶ Tröga upphandlingsprocesser med överklagade upphandlingar leder till merkostnader för medicinskt material.
- ▶ Känd underfinansiering till följd av bl a oklara interna serviceavtal och stora verksamhetsstörningar på grund av "sjuka hus"-problematiken och kostnader för sanering.
- ▶ Målen upplevs som tydliga men svåra att leva upp till med ibland "tysta överenskomelser" med landstingsledningen, ökade läkemedelskostnader utgör ett exempel på detta.
- ▶ Frågan om vilka åtgärder som finns planerade inför 2016 besvaras sammanfattningsvis med att ett långsiktigt arbete pågår för att komma tillrätta med kostnader som är förknippade med kvalitetsbrister och ineffektiva arbetsmetoder. Organisationer revideras med syfte att uppnå en resurseffektiv och flödesorienterad sjukhusvård utan barriärer med igångsatta åtgärder för rekrytering, utbildning, kapacitets och produktionsplanering för att minska behovet från bemanningsföretag.

3.4 Balansräkningen

Den genomförda granskningen av balansräkningen har tagit sin utgångspunkt i att söka svar på stora och/eller oväntade avvikelser jämfört med tidigare perioder. Granskningen har inte påvisat några väsentliga avvikelsernoteringar i förhållande till hur Landstingets redovisat substansen av tillgångar och skulder i årsredovisningen. Förutom den osäkerhet som följer av problematik beskriven i avsnitt 2.1 ovan, gällande de av redovisningssystemet gällande automatgenererade interimistiska konton, samt upplupna intäkter för såld vård enligt nedan, har balansräkningens poster substansgranskats mot dokumenterade underlag utan anmärkning.

Följande granskningsnoteringar kan dock vara värd att notera:

- Upplupna intäkter för såld vård beräknas i årsbokslutet per 2015-12-31 till 66,8 mkr (f å 39,6 mkr), vilket är en ökning med ca 27 mkr. Årets uppbokning innehåller förutom de sedvanliga posterna, en post som avser en bedömning av intäkter som erhålls först under 2017. Dessa redovisas till ett bedömt belopp om 34,9 mkr. Årets uppbokning baseras på det nya regionavtal som gäller från och med 2015.

Uppbokningen av de 34,9 Mkr bygger på regleringar i regionavtalet i allmänhet och dess §11 i synnerhet. Avtalet är förenklat konstruerat så att tilläggsbetalningar kommer att göras, om NUS kostnader enligt efterkalkylerad KPP¹ överstiger det

¹ KPP=Kostnad per patient; innebär att kostnaden beräknas för varje individuell vårdkontakt.

som är fakturerat. Om så är fallet, kommer köparlandstinget att tilläggsbetala en tredjedel av differensen. Kravet för tilläggsbetalningar är dock att NUS kostnadsnivå mätt enligt föreskrifter i avtalet, inte får ligga högre än genomsnittet för övriga universitetssjukhus, exklusive Karolinska och NUS.

Landstingets uppbokning per 2015-12-31 avser år 2014 och 2015. Uppbokningen avseende 2014 bygger på efterkalkylerad KPP och NUS redovisade enligt uppgift en lägre kostnadsnivå för 2014, varvid differensen uppgick till ca 66 mkr. Landstinget valde att boka upp en tredjedel (22 mkr) som upplupen intäkt avseende 2014 års differens.

Uppbokning av 2015 års differens utgår från bedömda kostnader utifrån förkalkyl för KPP med utgångspunkt i historiska siffror. Då kostnadsutveckling samt produktivtetsutveckling för universitetssjukhus inte var känd vid beräkningstillfället, utgick man från nettokostnadsutveckling för de län som har universitetssjukhus exkluderat Stockholm, VGR och Skåne. Då kostnadsutvecklingen tedde sig högre för NUS, har man endast tagit upp 50% av en tredjedel av differensen.

Avtalet täcker åren 2014-2016 och slutlig utvärdering kommer att göras efter utgången av 2016. Uppbokning görs, enligt vad vi erfarit, för att få ett så rättvisande resultat som möjligt för respektive år. Den slutliga och korrekta beräkningen för alla tre åren kan göras först under 2017. Detta gör att riktigheten i storleken på posten (34,9 Mkr) beloppsmässigt är svår att uttala sig om.

Vad gäller köpt vård, kan vi efter utförd granskning av bokslut per 2015-12-31, konstatera att upplupna kostnader för utomlänsvård har bokats upp med 19,9 Mkr, vilket innebär en ökning med 10,6 Mkr mot samma tidpunkt ifjol. Uppbokningen är en uppskattning. Landstinget bör i efterhand stämma av denna mot konsumtionsfiler från storsjukhusen, för att följa upp avvikelse mellan bedömning och faktiskt utfall.

■ Koncernfrågor

Efter utförd granskning av årsredovisningen för 2015, konstaterar vi att landstinget kommenterar resultatutvecklingen för bolag ingående i koncernen samt att man på ett tillfredsställande sätt kommenterar vilka finansiella risker som finns i de stora verksamheterna.

3.5 Bedömning

- Årsredovisningen bedöms i allt väsentligt vara upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och i överensstämmelse med god redovisningssed.
- Den negativa utvecklingen av verksamhetens kostnader har fortsatt under årets sista tertiäl i förhållande till budgeterade nivåer. I allt väsentligt är det för Landstinget opåverkbara faktorer som möjliggjort den positiva budgetavvikelsen för årets resultat. Inte minst då utvecklingen på de finansiella marknaderna. En faktor som naturligtvis är mycket svårbedömd sett ur ett framtidsperspektiv. Problemet är att kärnverksamheterna inte klarar sig inom den finansiering som finns att tillgå i form av skatter statsbidrag och vårdintäkter.

- Verksamheter med redovisade budgetunderskott bedöms alltjämt vara relaterade till två problem. Det ena är att igångsatta besparingsprogram inte varit tillräckliga och/eller inte gett avsedd effekt. Det andra utgörs av att kända problemområden inte haft realistiska förutsättningar i budgeten.
- Tidigare gjorda påpekanden och rekommendationer gällande bland annat hantering av automatkonterade periodiseringar och läkares jourkompensation kvarstår.
- Från i år uppbokad fordran (34,9 Mkr) vad gäller nytt regionavtal för 2014 och 2015, kan slutligen utvärderas först under 2017. Detta gör att riktigheten i storleken på posten beloppsmässigt är svår att uttala sig om.
- Landstingsstyrelsen rekommenderas att prioritera arbetet med att implementera komponentredovisning avseende materiella anläggningstillgångar. Vidare kan och bör årsredovisningens avsnitt för redovisningsprinciper förstärkas till kommande år med syfte att uppnå en större likformighet med vad Rådet för Kommunal Redovisning föreskriver.
- En sammanhållen årsredovisning för Landstingets samlade verksamhet, bör inkludera en avvikelseanalys av de ingående verksamheternas resultatutveckling. Med såväl information om väsentliga orsaker som handlingsplaner för verksamheter uppvisande negativa budgetavvikelser.

4 Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning

Fullmäktige skall fastställa mål för god ekonomisk hushållning och uppföljning av dessa mål skall göras i delårsrapport och i årsredovisning. Revisorerna skall granska och bedöma måluppfyllelsen. Mål för god ekonomisk hushållning omfattar både finansiella mål samt verksamhetsmål. I denna granskning följs endast de finansiella målen upp.

4.1 Finansiella mål

I årsredovisningen utvärderas måluppfyllelsen av de finansiella mål som fastställts av landstingsfullmäktige samt balanskravsresultatet.

Målen för god ekonomisk hushållning har av fullmäktige fastställts till tre kvantifierbara finansiella mål vilka återges och kommenteras nedan;

- ▶ **Landstinget skall ha ett positivt ekonomiskt resultat som årligen uppgår till minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag**

Resultatmålet för 2015 har inte infriats. Detta trots att måltalet reducerades till 1,7 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag, motsvarande 120 Mkr, i den beslutade budgeten för 2015 och trots att såväl årets verksamhetsresultat som finansnetto har påverkats i betydande utsträckning av positiva engångseffekter vilka inte ingick i budgetförutsättningarna för året.

Ett besvärande problem är att kärnverksamheterna inte klarar sig inom den finansiering som finns att tillgå i form av skatter, statsbidrag och vårdintäkter. Enligt styrelsens egen redovisning i årsredovisningen kommer det att krävas 400-500 Mkr i kostnadsreducerade åtgärder för att nå målet om god ekonomisk hushållning. Förhållandet ställer stora krav på framtida uppföljning och styrning av verksamheterna.

- ▶ **Investeringarna ska finansieras utan extern upplåning**

Vi instämmer i Styrelsens bedömning att målet har klarats sett till innevarande år. Vidare noterar vi att fullmäktiges uttalade strategi, om att en årlig investeringsnivå minst skall ligga i paritet med årliga avskrivningar uppfylls.

- ▶ **Det totala pensionsåtagandet vid utgången av 2015 ska vara finansierat till minst 25 procent.**

Målet bedöms vara uppfyllt vid utgången av 2015.

4.2 Balanskravet

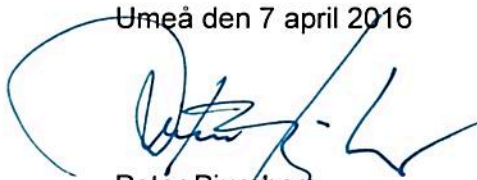
Kravet på balans mellan intäkter och kostnader, balanskravet, är lagstadgat enligt Kommunallagen 8 kap. 4 §. Avstämning av balanskravet skall ske såväl i delårsrapporten, på basis av det prognostiserade och justerade resultatet för året samt i årsredovisningen.

Styrelsen gör i sin årsredovisning denna avstämning och redovisar ett balanserat justerat resultat för 2015 om 4 Mkr. Balanskravet bedöms härmed vara uppfyllt för året till följd av positiva engångseffekter vilka inte ingick i budgetförutsättningarna för året.

4.3 Bedömning

- Finansiella mål för god ekonomisk hushållning följs upp i årsredovisningen.
- Fullmäktiges resultatmål för 2015 har inte uppfyllts, kärnverksamheterna klarar sig inte inom den finansiering som för närvarande finns att tillgå
- Landstinget klarar målsättningen att samtliga investeringar ska finansieras utan extern upplåning.
- Landstingets målsättning att finansiera det totala pensionsåtagandet till minst 25 procent vid utgången av 2015 uppfylls.
- Ett positivt balanskravsresultat har uppnåtts under 2015 och balanskravet bedöms därmed vara uppfyllt.

Umeå den 7 april 2016

Peter Bjureberg
Auktoriserad/certifierad revisor

Malin Westerberg Blom
Auktoriserad/certifierad revisor